

Biotopu kartēšana

Dzīvotnes

Vairums cilvēku apzinās, ka nedrīkst pieļaut retu sugu, piemēram, smiltāja neļķes un smilšu krupja, izzušanu. Mēs esam gatavi viņus sargāt, neļaujot plūkt augus vai iznīcināt dzīvniekus. Tomēr apdraudēto augu un dzīvnieku bojā ejas galvenais cēlonis parasti ir viņu dzīves vietu izzušana. Ja nebūs pelēko kāpu, tad nebūs arī smiltāja neļķu, savukārt, ja nebūs zemu un mitru pludmaļu, tad izzudīs arī vairums smilšu krupju. Tāpēc ļoti svarīgi ir saglabāt augu un dzīvnieku dzīves vietas, kuras mēdz saukt par biotopiem jeb dzīvotnēm.

Aizsargājamās dabas teritorijas

Latvijā, tāpat kā vairumā citu pasaules valstu, reti sastopamas dzīvotnes tiek aizsargātas ar likumu. To aizsardzībai tiek veidoti rezervāti, nacionālie parki, dabas parki, dabas liegumi un mikroliegumi. Dzīvotņu aizsardzību var sekmēt arī pašvaldību teritorijas plānojumi, ja tur ir paredzēti saimnieciskās darbības ierobežojumi aizsargājamo dzīvotņu vietās.

Dzīvotņu aizsardzības pasākumi

Tikai ļoti retos gadījumos, lai saglabātu dzīvotni, tur neko nedrīkst darīt. Visbiežāk noteikta veida darbība pat ir nepieciešama. Piemēram, pļavas aizaugs, ja tās netiks pļautas vai ganītas. Arī atklāto kāpu saglabāšanai nepieciešams ierobežot koku un krūmu augšanu, tos izcērtot. Tas jāņem vērā, izstrādājot gan aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānus, gan arī pašvaldību teritorijas plānojumus.

Biotopu kartēšana

Lai plānos varētu paredzēt aizsardzības pasākumus, ir jāzin, kurās vietās un kādās platībās ir dažādi biotopi jeb dzīvotnes. To var noskaidrot, veicot biotopu kartēšanu – iezīmējot kartē teritorijas ar noteiktiem biotopiem.

Kartēšana datorā

Visbiežāk biotopu kartēšanā izmanto no lidmašīnas vai satelīta iegūtus attēlus. Ar datora palīdzību var izšķirt un iezīmēt kartē teritorijas, kas izskatās atšķirīgas. Pēc attēla krāsām un faktūras var aptuveni noteikt biotopu tipu.

Kartēšana dabā

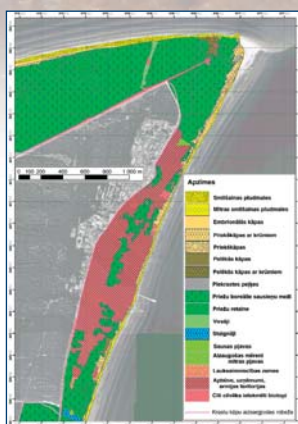
Lai pārbaudītu noteikto biotopu robežu un tipu pareizību, jānododas dabā. Eksperts apskata ar datoru iepriekš iezīmētās teritorijas un atzīmē biotopa tipu, novērtē tā stāvokli un aizsardzībai nepieciešamos pasākumus, vajadzības gadījumā labojot arī iezīmētās robežas.

Kartes sagatavošana

Izmantojot ekspertu sniegto informāciju, datorā tiek precizētas biotopu robežas un pievienota informācija par katra biotopa tipu.

Kartēšanas rezultāti

Projekta „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” ietvaros tika veikta biotopu kartēšana visā Latvijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē, kopumā ~32 000 ha platībā. Nokartētajā teritorijā tika konstatēti 31 dažādi Latvijā aizsargājama biotopu tips (~18 000 ha) un 42 dažādi Eiropā aizsargājami biotopu tipi (~19 000 ha).

Piekrastei ir ļoti liela nozīme rekreācijas un tūrisma sekmēšanā. Daudzas piekrastes biotopu tipus apdraud apbūve,

pareizas apsaimniekošanas trūkums, izbraukāšana un izmīdīšana. Tāpēc ļoti svarīgi ir veikt rūpīgi izvērtētu plānošanu, kas paredzētu sabiedrībai nozīmīgo teritoriju saglabāšanu un pareizu apsaimniekošanu. Projekta dalībnieki cer, ka viņu veidotā biotopu karte sekmēs šādu plānu izstrādi. Biotopu karti digitālā veidā iespējams iegūt tīmekļa lapā piekraste.daba.lv/LV/biotopi/.

Biotope platības pludmalē un krasta kāpu aizsargjoslā Latvijā 2004. gadā (platība, ha)

Pludmales	1580	Platlapu koku meži	1520
Embrionālās kāpas un priekškāpas	1100	Melnalkšņu meži	680
Pelēkās kāpas	1510	Upes, ezeri	380
Pļavas	1640	Purvi	250
Skujkoku meži	16590	Citi dabiski biotopi	520
		Cilvēku izveidoti biotopi	6490

Teksts un foto: Kārlis Kalviškis, Didzis Tjarve; kartes: Kārlis Kalviškis
Dizains: Aģentūra Munks; druka: McAbols; © Latvijas Universitāte, 2006

